

૧૦૧ પ્રુદાના નામ
૫૪૪૪

૧૦૧ પ્રુદાના નામ વીગેરે.

છપાવનાર

દી. મે. ઇ.

૬૧૭ સચ્ચાપીર સ્ટ્રીટ, પુણા.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
ગુજરાતી કોપીરાઈટ સંગ્રહ

૫૪૧૪

આ પુસ્તક ધી જમશેદજી નશરવાનજી
પારસી ઓરફનેજ, કેપતન પ્રિંતોંગ
નં. ૧૪૧, લાલબાગ, પરેલ, મુંબઈમાં
મેહેરજી બેરામજી મીઠાધવાલાએ છાપ્યું
છે, અને શેઠ દીનશાહ મેરવાન
ધરાનીએ સચાપીર સ્ત્રીટ, પુણા
મધેથી પ્રગટ કીધું છે.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કાપીરાખિટ વિભાગ]

નિઃક્રમાંક: ૫૪૪

વર્ગિક

સ્ત્રીકર્તૃ નામ ૧૦૧ ખુદાનાં નામ

પદ ૫૮૪૫૬:૪૧૭૨

યજ્ઞદ. હરવસપ તવાંન. હરવસપ આગાહ
હરવસપ ખોદા. અપ્પદહ. અખી-અનન્તમ.
* પુનશતહ. ફરાખતંતહ. જમગ. પરજતરહ. તુમ

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
પાક દાદાર અહુરમજ્જનાં
૧૦૧ નામ

બામદાદના વખતમાં પુરતી પવિત્રાઈ સાથ,
પ્રાંત મને, નીચે લખેલાં પાક દાદાર અહુરમજ્જનાં
૧૦૧ નામો જો ત્રણ વરસ સુધી પઢવાને જરી
રાખે તો, પઢનાર ધણી હરએક આફત યા મુશકે-
લીમાંથી પોતાનો અજાયબ રીતે બચાવ થયલો
જેશે. અને પોતાના સારા ઉમદા પવિત્ર વીચારોથી
મીનોઈ જેથી ચમતકારોના કાંઈક જાંખા ખ્યાલો
સાથ પાક અહુરમજ્જી રાહ તરફનો રસ્તો
લેતો પોતાને જેશે.

યજ્ઞ. હરવસપ તવાંન. હરવસપ આગાહ
હરવસપ ખોદા. અયજ્ઞ. અખી-અનજમ.
પુનશતહ. ફરાખતતહ. જમગ. પરજતરહ. તુમ

અફયહ. અખરવંદ. પરવંદહ. આંનઅયાફહ.
 હમ-હઅયાફ. આદરૌ. ગીરા. આચેમ. ચમના.
 સપેના. અફળ. નાશા- પરવરા. આયાનહ.
 આયધન-આયાનહ. અનઆયાનહ. ખરૌશીદતુમ.
 મીનોતુમ. વાસના. હરવસતુમ. હુસેપાસ. હર-
 હેમીદ. હરનેકફરેહ. ખેશતરના. તરૌનીસ. અનુશક
 ફરશક, પળેહદહદ, ખવાપર, અવખશાયા,
 અખરજાહ. અ-સિતોહ. રખોહ. વરન.
 અ-ફરીપહ. ખે-ફરીતફહ. અધવધ. કાંમે=રદ
 ફરમાંન કામ. આયેખતન. અ-ફરમુશ. હમારના.
 સનાયા. અ-તરસ. અ-ખીશ. અફરાજહમ
 હમચુન. મીનો સતીહગર. અ-મીનોગર. મીનો
 નહખ. આદર-આદગર. આદર-નમગર. બાદ
 આદરગર. બાદ-નમગર. બાદ-ગેલગર. બાદ
 ગેરદતુમ. આદર-કીખરીત તુમ. બાદગરજનએ.
 આખતુમ. ગેલ-આદરગર. ગેલ-વાદગર. ગેલ

નમગર. ગરગર. ગરોગર. ગરાગર. ગરાગરગર.
અ-ગરાગર. અ-ગરાગરગર. અ-ગુમાન. અ-
જમાન. અ-પ્રુઆન. અમુશત હુશીઆર.
ફશુતનાં. પદમાની. પીરોજગર. ખુદાવંદ. અહુર-
મજદ. અખરીન-નોતવાં. અખરીનકોહનતવાંન
વસપાંન. વસપાર. ખાવર. અહુ. અવખશીદાર.
દાદાર. રયોમંદ. ખુરેહમંદ. દાવર. ફેરફેગર.
ખોખતાર. ફરશોગર. અખેમ વોહુ ૧.

રોજ, માહ અને ગેહ સાથે બનવું.

સરવે બંદગી ભણતર નહીં અને તે
દર ગેહમાં સરોશની ખશનુમન સાથે
કુશતી કરવી તે સરોશ બાજ ભણવો.

સરોશ બાજ.

ખશનઓથર અહુરહે મજદાઓ અખેમ
વોહુ (૧)

પ નામે યજ્ઞદાંત અહુરમજ્દ ખોદાએ અવ-
જુની, ગોરજો ખોરેહ અવજ્ઞયાદ, સરોશ અશેા,
તર્ગી, તન, ફરમાન, શેકફત જીન, જીન અવજ્ઞર,
સાલારે દામાને અહુરમજ્દ ખેરસાદ. અજ
હમા જુનાહ પતેત પશેમાનુમ; એજ હરવસતીન
દુશમત દુજુખત દુજ્જવરશત, મેમ પ ગેતી
મનીદ, ઑએમ ગોફત, ઑએમ કરદ, ઑએમ
જસત, ઑએમ જુન જુદ એસતેદ, એજ આન
જુનાહ મનશની ગવશની કુનશની, તની રવાની
ગેતી મીનોઆની, ઑખે અવાખશ પશેમાન,
પ સે ગવશની પ પતેત હોમ. યથા વર્ધરથો (પ),
અષેમ વોહુ (?).

ફરવરાને મજ્દયસનો જરથુશતરીશ વીઃએવો
અહુરતકઃએખો (જે ગેહ હાય તે પદે) ફરસ-
સતયએચ. સરઓપદે આપયેહે, તખ્મહે, તનુ

માથરહે, દરબી દરઓશ, આહુધરયેહે, ખશન-
ઓથર યસનાધય વહમાધય ખશનઓથરાધય
ફરસસતયએય, યથા અહુ વધરયો જઓતા
ફરા મે મરતે, અથા રતુશ અપાતચીત હય ફરા
અપવ વીધવાઓ મરઓતુ.

સરઓખેમ આપીમ, હુરઓધેમ, વેરે થરા-
જનેમ ફરાદત ગએથેમ, અપવનેમ અપહે રતુમ
યજમધદે. અહુનેમ વધરીમ તનુમ પાછતી;
અહુનેમ વધરીમ તનુમ પાછતી અહુનેમ વધરીમ
તનુમ પાછતી, યથા અહુ વધરયો (૧).

 (કેમના મજદા) આખી પટે.

યથા અહુ વધરયો (૨); યસનેમય વહ-
મેમય અંઓજસય જવરેય આફરીનામી,
સરઓપહે અપયેહે, તખમહે, તનુમાંથરહે,
દરબી દરઓશ, આહુધરયેહે. અપેમ વોહુ (૧)

અહમાઈ રઝેશય.

અહમાઈ રઝેશય ખરેનસય, અહમાઈ
તનવો દરવતાતેમ, અહમાઈ તનવો વજદવરે,
અહમાઈ તનવો વેરથરેમ, અહમાઈ ઇશતીમ
પઝોઉશ ખાથરાંમ, અહમાઈ આસનાંમ ચીત
ફરજનતીમ, અહમાઈ દરેધાંમ દરેધોજતીમ,
અહમાઈ વહીશતેમ અહુમ અપઝોનાંમ, રઝો-
ચંધહેમ, વીસપો ખાથરેમ, અથ જમયાત યથ
આફરીનામી. અપેમ વોહુ (૧).

હજંધરેમ.

હજંધરેમ ખઝેપજનાંમ, ખઝેવરે ખઝે-
પજનાંમ હજંધરેમ ખઝેપજનાંમ, ખઝેવરે
ખઝેપજનાંમ; હજંધરેમ ખઝેપજનાંમ, ખઝેવરે
ખઝેપજનાંમ. અપેમ વોહુ (૧)

જમમે અવંધહે મજદ.

જસ મે અવંધહે મજદ, જસમે અવંધહે
મજદ, જસમે અવંધહે મજદ. અમહે હુતાશ-
તહે હુરઓધહે, વેરેથરધનહે અહુરધાતહે,
વનધનતયાઓસચ ઉપરતાતો રામનો ખાસ
તરહે વયઓશ ઉપરોઝરીએયેહે તરધાતો અન-
યાધશ દામાન, અએતત તે વયો યત તે
અસતી સપેનતે-મધનિયઓમ થવાપહે ખધાતહે
જરવાનહે અકરનહે, જરવાનહે દરેધો-ખધાતહે
અધેમ વોહુ (૧)

કેરકેહ મોજદ.

કેરકેહ મોજદ ગુનાહ ગુજરેશનેરા કુનમ,
અશહી રવાન દુશારમરા હમ કેરકેહ હમા
વેહાંને ફહત કેશવર જમીન, જમીન-પેહેના,
રૂદ-દરાના, ખોરશીદ-ખાલા, યુનદેહાદ બેરસાદ;

અશો બેદ દેરજી ! અથ જમીયાત યથ આફરી-
નામી અપેમ વોહુ (૧) (રોજ માહા બાણુવું.)

(સરોશ બાજનો સાર.)

દાદાર અહુરમજદને હું ખુશાલ કરું છું.
એકજ ખોદાને માનવાનો, પેગમ્બર અશો જર-
થોસ્તની દીન પ્રમાણે ચાલવાનો, દેવના કાંમનો
ધીકકાર કરવાનો અને અહુરમજદના તરીકા
પ્રમાણે ચાલવાનો હું એકરાર કરું છું. સરોશ
દાદાર જે જોરાવર, માંથ્રના તનવાલો તથા
અહુરમજદના તરીકા મુજમ ચાલનાર છે તેની
વખાણુ હું કરું છું. ઓ ખોદા ! જ્યારે પુરાઓ
મારા ઉપર છુપી રીતે હુમલો કરે ત્યારે તારા
સીવાય મારો બચાવ કરનાર બીજો કોણ છે ?
ઓ સાહેબ, બીજો કોઈજ નહીં પણ તુજ અને
તારા માંથ્રવાણીનાં બેદી કલમો. તમામ દેવો

દરજે અને તેઓને લગતી નાપાકીઓ મારેથી દુર થઈ જશે અને તેઓનો નાશ થશે. અશો સરોશ યજ્ઞની આંરાધના કરનારને તંદરોસ્તી, સુખ આપનાર દોલત અને જાતી અક્લના કરજદ હોશે તથા તેને અશો લોકોનું સઉથી ઉતમ બેહશત હોશે.

(અહુમાર્ષ રચેશચનો સાર.)

ઓ ખોદા, આપ મને આએ દુન્યામાં, સુખ આપનારી દોલત અને કીરતી, તંદરોસ્તી અને ક્ષતેહમંદી, લાંબી જીંદગી અને ચાલાક કરજદ; તથા મીનોદ દુન્યામાં આપજે મને સઉથી સરસ બેહશતનું ઉતમ સુખ. જે દુઆ હું ચાહું છું તે આમીન હોશે.

(હજડ. રૈમનો સાર.)

હજર ઘણી તથા દશ હજર ઘણી તંદરોસ્તી મને હોશે. (એટલે માફ શરીર હમેશાં નીરોગી હોશે.)

(જસમેઅવડંહે મજ્જનો સાર.)

ઓ ખોદા, તું મારી મદદે આવી મને હીંમત, ક્ષતેહ અને ખુશી આપ. રપેનામીનોતી પેદાયશને લગતા વાએ ઇજ્જ તથા ખુદરતી કાઅદેસર ફરતાં આસ્માન અને મેકીનાર જમાનાની તું મને મદદ આપ.

(કેફકે મોજ્જનો સાર.)

ગુનાહના નીવારણને માટે તથા રવાનની ખુશાલીને માટે સારાં કામોનો બદલો હું મેલવું, બલાં માણસો જેઓ આએ હકતકેશવર જમીન ઉપર રહું છે તેઓને પુરતી અશોષ મલે તથા તેઓની જાંદગી લાંબી થાય એવી દુઆ હું માંગું છું તે આમીન હોજો.

(દાઆ નામ સેતાયશનેનો સાર)

પાક ખોદા જે નેઆમતનો બદલનાર, ગુનાહ માફ કરનાર, ખુલ્લું દરજ્જાનો, ઇનસાફી, સર્વ

શક્તીવાન, ગેબીઝોમાં ગેબી, સર્વ જ્ઞાની તથા
 સધળાનું પોપણ કરનાર છે તેની હું સ્તુતી
 કરું છું. તેજ સાહેબ સધળા દુન્યાને પેદા
 કરનાર અને તેનો અંત લાવનાર છે. તેણેજ
 આસમાન, જમીન, પાણી, સુર્ય, ચંદ્ર, તારા,
 રોશણી, હવા, ગરમી, ઝાડપાન, ગોસ્પંદ વગેરે
 પેદા કીધું છે. એ બધાઓમાં તેણે માણસને
 અકલ આપીને સૌથી ચઢતે દરજ્જેનું બનાવ્યું
 છે. તેણેજ પેગંબર જરથોસ્તને દીન આપીને
 આએ દુન્યામાં મોકલ્યા. તમામ બદ હવસોને
 દાબી સવાખના કામે હું કરું જેથી કરીને
 મારાં મરણ પછી ચીનવત પુલ આસાંનીથી
 પસાર કરું અને બુલંદ બેહશતનું ઉત્તમ સુખ
 મેલવું. દાદાર હોરમજદ, સાતે અમશાસ્પંદ
 અને ફતેહમંદ બેહરામ ઈજદ મારી મદદે પોહચો.
 એરવદ બ એ. બજાંની ચોપડીમાંથી.

બોદાને પામવાના રસ્તા

૧ કર્મ યોગ—કામથી

૨ ભક્તિ યોગ—બંદગીથી

૩ જ્ઞાન યોગ—અકલથી

૧. કર્મ યોગ—જે કામ કરવું તે પોતાની ફરજ છે એમ સમજીને કરવું. કળાની બીલકુલ દરકાર રાખવી નહીં તે તે કામ ઇશ્વરને અર્પણ કરવું.

૨. ભક્તિ યોગ.

હૃદ વીનાની પ્રીતી તે ભક્તિ.

૩ જ્ઞાન યોગ—સંસારમાં જુદા જુદા ભોગો ભોગવીને સેવત જેઓનું મન ઊડી ગયલું છે. સાચા સુખ શોધવાને જેઓ કાંઈ મારે છે તેઓને માટે જ્ઞાન યોગ છે.

(જ્ઞાન યોગ માટે) જિય મન (ભગવાન કહે
છે કે:-(ભગવત ગીતા પરથી) ૧૩ ભાગથી ૧

પાંચ મોટાં તત્વો, (એટલે પૃથ્વી, પાણી, તેજ,
પવન અને આકાશ), અહંકાર, બુદ્ધિ, માયા
અથવા જેનું રૂપ બુદ્ધિ રીતે દેખાતું નથી તે,
દશ ઇન્દ્રિયો, એક (મન), અને પાંચ ઇન્દ્રિયોના
વિષય. ૨

ઇચ્છા, વેર, સુખ, દુઃખ, શરીર, ચેતન, અને
ધીરજ આ બધાં વિષે જાણવું અગત્યનું છે.

નમ્રતા, પ્રમાણિકપણું, કોઈને ધમ્મ નહિં
કરવી, સહન કરવું, સરળતા, શુરની ચાકરી
કરવી, ચોખ્ખાઈ રાખવી, દ્રઢતા, અને પોતાના
ઉપર અંકુશ રાખવો. ૪

ઇન્દ્રિયોના જુદા જુદા વિષયોમાં પ્રીતિ નહિ
રાખવી, અહંકાર નહિં રાખવો, જન્મ, મરણ,

ધડપણુ, ખીમારી, અને દુઃખ, એ સધળાની
ખામીઓ સમજાવી, સધળાના દોષ સમજાવા. ૫

મમતા વગરના થવું, છોકરો, ઝેરી, ધર એ
મારાં છે એ વિચાર કહાડી નાખવા, ગમતું થાઓ
અથવા અણુગમતું થાઓ [તોપણ બધી વખત]
એક સરખું ચિત્ત રાખવું. ૬

મારા ઉપરજ ચિત્ત ચોંટાડવું અને ખીજના
ઉપર નહિ રાખવું, એવી એકજ ભક્તિ. એકાંત
જગાતું સેવન કરવું, અને લોકોનાં ટોળાંમાં મળી
જતાં સજી નહિ થવું. ૭

આત્મજ્ઞાનમાં હંમેશ મચેલા રહેવું, એ તત્વ
જ્ઞાનનો હેતુ સમજવો, એને જ્ઞાન કહેલું છે,
એથી જે ઉલટું તે અજ્ઞાન છે. ૮

જાણવા જેવી જે ચીજ તે હું તને કહું છું
કે જે જાણવાથી અમરપણું મળે છે. [મોક્ષ થાય

છો. તે અનાદિ એટલે જેને કોઇ વાર શરૂઆત જ નથી તેવો, અને જેને માટે છે, એમ પણ નથી કહેવાતું, અને નથી એમ પણ નથી કહેવાતું, તે બ્રહ્મ * છે. ૯

તેને સધળી જગાએ હાથ પગ છે, સધળી જગાએ આંખ, માથાં, અને મોહડાં છે, સધળી જગાએ તે કાને સાંભળે છે, અને સધળાને ચીંટલાઇ તે રહે છે. ૧૦

સધળી ઈંદ્રિયો રહીત તે છે, તે છતાં સધળી ઈંદ્રિયોના ગુણ દેખાય છે.

* બ્રહ્મ નાન્યતર નતિમાં વપરાય છે એટલે બ્રહ્મ કેવું છે, પણ ધણાઓ બ્રહ્મ કેવો છે એમ બોલવાનું સુગમ ગણે છે, તેથી અને બ્રહ્મ અને બ્રહ્મ બેમાં ભુલ નહિ થાય માટે બ્રહ્મની નરનતી વાપરેલી છે.

કોઈ સાથે સંબંધ-વલગણ નહિ છતાં, મૈનો
આધાર છે અને પોતે ગુણ વગર છે તે છતાં
સધના ગુણોને ભોગવે છે. ૧૧

સધના જીવોમાં, સ્થાવર અને જંગમ સધના
ચીજોમાં, બહાર અને અંદર, બધે તે ફેલાઈ
રહેલો છે, તે ઘણોજ બારીક હોવાથી જણાતો
નથી, પાસે પણ, અને તેમજ દુર પણ
તેજ છે. ૧૨

બધા જીવોમાં તેના કંઈ જુદા જુદા ભાગ
થયલા નથી તે છતાં જુદો રહેલો છે. જીવોનો
આધાર તેને જાણવો જોઈએ, તેજ પેદા કરનાર
અને પોતાની અંદર સમાવી દેનાર છે. ૧૩

તે તેજનું પણ તેજ એવો, અંધારાથી વે-
ગળો છે એમ કહેવાય છે, જ્ઞાન (જાણવું) તે તે
છે, જાણવાનું જ છે, તે પણ તે છે, જાણવાથી

જે જાણી શકાય તે તે છે, અને સધળાનાં રહ્યમાં
બિરાજે છે. ૧૪

આ રીતે, ક્ષેત્ર, જ્ઞાન, અને ક્ષય તે શું તે
તને દુઃકામાં કહ્યું. મારો જે ભક્ત છે તે એ રીતે
સમજીને મારા સ્વરૂપને પામવાને લાયક
થાય છે. ૧૫

પ્રકૃતિ અને પુરૂષ એ બંનેની કોઈ વખત શર-
આત થયલીજ નથી એમ તું જાણ, અને એમ
પણ જાણ કે જીદાં જીદાં રૂપ અને ગુણ તે
પ્રકૃતિથી થયલાં છે. ૧૬

કાર્ય અને કારણ એ બંને જે થાય છે તે
બંનેનું મુળ પ્રકૃતિ છે એમ કહેવાય છે. સુખ ને
દુઃખની જે લાગણીઓ તેનું મુળ પુરૂષ કહે
વાય છે. ૧૭

પ્રકૃતિમાં રહીને પ્રકૃતિથી પેદા થયેલા ગુણોને
પુરૂષ ભોગવે છે. ગુણોમાં મમતા રાખવી એજ

સારી અને નકારી જગાએ જનમ થવાનું
કારણ છે ૧૮

જોનારો, કરવા દેનારો, પાલણ કરનારો, ભોગ-
વનારો, મોટો ઇશ્વર છે-તેને પરમાત્મા કહે છે
અને આ શરીરમાં તે ઉંચામાં ઉંચો પુરૂષ છે.

એ રીતે પ્રકૃતિને અને પુરૂષને અને તેના
ગુણોને જે જાણે છે તે હમણા ગમે તે હાલતમાં
હોય તોપણ ફરી જનમ પામનારો નથી. ૧૯

કેટલાક પોતાનામાં, પોતાના આત્મા વડેજ
આત્માને જોય છે, કેટલાક સાંખ્ય શાસ્ત્ર યોગથી
અને કેટલાક કર્મ યોગથી જોય છે ૨૦

બીજા જેઓ આ સમજતા નથી, બીજા
પણ લોકોથી જેમણે સાંભળેલું છે તેઓ ઉપાસના
(ધ્યાન) કરે છે. જે સાંભળેલું છે તેમાં વળગી
રહીને ધ્યાન કરે છે તેઓ પણ મોતને તરી
જાય છે ૨૧

હે ભરત કુળમાં સહુથી સારા ! સ્થાવર અને
જંગમ જે કંઈ પેદા થાય છે, તે ક્ષેત્રજ અને
ક્ષેત્રના જોડાવાથીજ થાય છે એમ જાણુ.

સધળા જીવોમાં એક સરખો પરમેશ્વર રહેલો
છે, નાશ પામે તે ચીજમાં, નહિ નાશ પામનારો
તે છે, એ રીતે જે જોય છે તેજ (ખરું)
જોયછે ૨૨

ધર્શનને સધળે અને એક સરખી રીતે રહેલો
જે જોય છે તે પોતે પોતાનો નાશ કરતો નથી
અને ઉંચામાં ઉંચી ગતીને પામે છે (મોક્ષને
પામે છે) ૨૩

સધળી જગાએ જે જે કંઈ કામ થાય છે
તે સધળા કામની કરનાર પ્રકૃતિ છે, અને
આત્મા કંઈજ કરતો નથી એમ જે જોય છે
તેજ ખરું જોય છે ૨૪

જુદા જુદા જીવોના અભાવ એકમાંજ રહેલા
છે અને એકમાંથીજ નીકળેલા છે એમ જો જાણે
છે ત્યારે તેને પામે છે ૨૫

આદી એટલે શઃઆત વગરનો, ગુણુ વગરનો
પરમાત્મા, નહિ નાશ પામે તેવો, અગર જો
શરીરમાં રહેલો છે તોપણ, તે કંઈ કરતો નથી
અથવા તેને કંઈ વળગતું નથી ૨૬

અગર જો આકાશ સઘળે ફેલાઈ રહેલું છે
તોપણ પોતાના બારીકપણાને લીધે આકાશને કંઈ
વળગતું નથી, તેમ સઘળી જગાએ સઘળા
શરીરોમાં આત્મા રહ્યા છે, તોપણ આત્માને
કંઈ વળગતું નથી. ૨૭

જેમ એક સુરજ આખી પૃથ્વિને પ્રકાશ
વાળી કરે છે તેમ, ક્ષેત્રના સઘળાં ક્ષેત્રને પ્રકાશ
વાળાં કરે છે. ૨૮

જે જ્ઞાનરૂપી આંખથી ક્ષેત્રજ્ઞ અને ક્ષેત્રમાં
શું તકાવત છે તે તથા પ્રકૃતથી જીવ કેમ છુટા
થાય છે તે જોય છે તે ઉચ્ચામાં ઉચ્ચા ઠેકાણા ને
એટલે મોક્ષને પાત્ર છે. ૨૯

બધા જ્ઞાનમાં સારામાં સાફ જે જ્ઞાન તે
ફરીથી હું તને કહું છું, કે જેને જાણીને મુની
લોકો ઉચ્ચામાં ઉચ્ચી સિદ્ધિને પામ્યા છે. ૩૦

એ જ્ઞાનનો આસરો લઇને તેઓ મારા સ્વરૂપ-
ને પામ્યાં છે, જ્યારે સૃષ્ટિ—તમામ જગત પેદા
થાય છે ત્યારે તેઓ જનમ લેતા નથી અને
પ્રલય એટલે જગતનો નાશ થાય છે ત્યારે
તેઓને ઇન્દ્ર થતી નથી. ૩૧

મહત્ત્વ ધરાવે એટલે પ્રકૃત એજ મારે ગર્ભરૂપ
છે ને તેજ જગાએ હું બીજ મુકું છું, અને
સઘળા જીવોની પેદાશ તલાંચીજ થાય છે. ૩૨

સધળી જાતીઓમાં જે જે જીવો પેદા થાયછે તે તે જીવોના ગર્ભને મહત્ત્વ (પ્રકૃતિ) ધારણ કરે છે અને બીજા મુકનારો તેઓનો બાપ હું છું. ૩૩

સત્ય, રજ અને તમ એ ત્રણ ગુણ પ્રકૃતિથી પેદા થયલા છે. શરીરને વિશે, નહિ નાશ પામે એવો જે રહેનારો છે, તેને શરીરની સાથે એ ગુણો બાંધી રાખે છે. ૩૪

એ (ત્રણમાં) સત્ય ગુણ, ચોખ્ખો (મેલ વગરનો) પ્રકાશ માન (તેજવાળો) અને શાંત છે, તેથી, એ સત્ય ગુણ, સુખ અને જ્ઞાનની મમતા કરાવીને બાંધી લે છે. ૩૫

અને કંઈપણ બીજાની મરજી બંને ગુણથી કામ પેદા થાય છે, અને તેથી શરીરમાં જે રહેનારો છે, તેને કર્મની મમતા વડે બાંધી લે છે. ૩૬

તમો ગુણ જો છે તે અજ્ઞાનથી થયેલો છે
અને તે શરીરમાં રહેનારા સધળાઓને ભ્રમાવે
છે એમ તું જાણ, અને ગફલત, આળસ, ને
ઉધથી તે બાંધી લે છે. ૩૭

સત્ય ગુણ સુખની સાથે જોડી દે છે, રજો
ગુણ, કર્મની સાથે જોડી છે, અને તમો ગુણ,
જ્ઞાનને ઢાંકી નાખીને ગફલત સાથે જોડી દે છે.

રજો ગુણ અને તમોગુણ જ્યારે દબાઈ
જાયછે ત્યારે સત્ય ગુણ રહે છે, રજો ગુણ
અને સત્યગુણ જ્યારે દબાઈ જાય છે ત્યારે તમો
ગુણ રહે છે, અને સત્ય ગુણ અને તમો ગુણ
દબાઈ જાય છે ત્યારે રજો ગુણ રહે છે. ૩૮

જ્યારે આ શરીરના સધળા દરવાજાઓમાંથી
પ્રકાશ અથવા તેજ નીકળે છે ત્યારે એમ
જાણવું કે સત્ય ગુણ વધતો જાય છે. ૪૦

લોભ, બધામાં ધુમ્પા રહેવું, કામો કરવામાં
મંડી પડવું, રહેત વગરના રહેવું. અને કંઈ
કંઈ મરજી કરવી, એ સધળું, રજો ગુણ વધી
જાય છે તેથી થાય છે. ૪૧

અંધકાર અથવા કંઈ સુઝે નહિ તેવું,
ઉદ્ધમ વગરના પડી રહેવું, ગફલત, ભુલ અથવા
ભોળવાઈ જવું, એ સધળું, તમો ગુણ વધી
જાય છે તેથી થાય છે. ૪૨

સત્ત્વ ગુણ વધી ગયલો હોય તે વખતે જો
માણસ મરી જાય તો ઉચ્ચામાં ઉચ્ચાં જનને
જાણુવાવાળા જે પવિત્ર લોક છે તે લોકને તે
પામે છે.

રજો ગુણ વધી પડેલો હોય તે વખતે જો
માણસ મરી જાય તો કામમાં જેને મમતા રહેલી
છે એવી જાતમાં તે જનમે છે, જો તમો ગુણ

વધી પડેલો હોય તે વખતે તે મરી જાય છે
તો મુઠ જતીમાં તે અવતાર લે છે. ૪૪

એવું કહેવાય છે કે સારા કામનું ફળ
સાત્વિક અને ચોખ્ખું મેલ વગરનું છે. રજો
ગુણનું ફળ દુઃખ છે અને તમો ગુણનું ફળ
અજ્ઞાન છે.

સત્વથી જ્ઞાન પેદા થાય છે, રજો ગુણથી
લોભ થાય છે, અને તમો ગુણથી ગફલતી,
ભુલપ્રણી, અને અજ્ઞાન થાય છે.

જેઓ સત્વ ગુણમાં ઠરીને રહેલા છે તેઓ
હિંમે ચડે છે, રજો ગુણવાળા વચમાં રહે છે,
અને નખાળા ગુણથી વીંટલાયલા તમો ગુણવાળ
નીચે પડે છે. ૪૭

બહારથી જોનારાને એ ત્રણ ગુણો સીવાય
ખીજો કોઈજ કરનારો દેખાતો નથી. એટલે એ

ત્રણ ગુણજ કર્તા છે એમ જોય છે, પણ એ ગુણો કરતાં જે ઉચ્ચો છે તેને જ્યારે તે જાણેછે ત્યારે તે મારા સ્વરૂપને પામે છે.

આ ત્રણ ગુણ કે જેથી કરીને આ શરીર પેદા થયલું છે, એ ત્રણ ગુણને, શરીરમાં રહેનારો જ્યારે ઓળંગી જાય છે ત્યારે જન્મ, મરણ, ધડપણ અને દુઃખથી છુટો પડીને તે અમર થઈને રહે છે. ૪૯

ઉચ્ચ મનવાળા જ્ઞાની વિષે ભગવાન કહેછે.

પ્રકાશને, સંસારમાં મગ્યા રહેવાને, અને ભુલવણીને, છે એમ જાણીને તેના ભણી જે તિરસ્કાર કરતો નથી, અને જો નથી તો તેની મરજી કરતો નથી. ૫૦

જે દરકાર વગરનો થઈને રહે છે અને ગુણોથી ડગતો નથી અને કહે છે કે ગુણ પોતાનું કામ

કર્ચા જાય છે, જે દુર અથવા આઘો ઉભો રહેલો છે અને ડગતો નથી. ૫૧

સુખ ને દુઃખ જેને એક સરખાં છે, જેનું ચિત્ત ઠરેલું છે, લોહું, માટી અને સોતું જેને સરખા કિમતના છે, ગમતું અણુગમતું એ બંને જેને એકજ છે, ધીરજવાળો છે, અને વખાણુ થાઓ અથવા નિંદા થાઓ તોપણ બંને જેના મનને સરખાં છે. ૫૨

આમર અને બેઆમર જેને સરખાં છે, દોરત અને દુરમન પણ જેને એકસરખા છે, કંઈપણ કામ માથે લઈને કરવાનું જેણે છોડી દીધું છે, એવા માણસને માટે એમ કહેવાય છે કે તે ગુણોને ઓલંગી ગયો છે. ૫૩

નહિ ડગે એવા ભક્તિ યોગથી જે મને સેવે છે તે ગુણોને ઓલંગી જઈને બ્રહ્મરૂપ થવાને લાયક થાય છે.

કેમકે બ્રહ્મનું ઠેકાણું તે હુંજ છું, નાશ વગરનું જે અમરપણું તેનું, તથા અસત્યથી ચાલતા આવેલા ધર્મનું અને ચોખ્ખાં એક ધારાં સુખનું ઠેકાણું હુંજ છું. ૫૫

ઉચું જેનું મુળ છે, નીચી જેની ડાળીઓ છે, એવું પીપળાનું ઝાડ નાશ વગરનું કહેવાય છે, વેદના છંદો તેનાં પાંદડાં છે. આ જે જાણે છે તે વેદનો જાણનાર છે. ૫૬

તેની ડાળીઓ ઉચે તથા નીચે ફેલાઈ રહેલી છે, ગુણથી તેનું પોશણ થયતું છે, અને વિપય તેની ટીસીઓ (અથવા કળીઓ) છે. અને માણસ લોકમાં કર્મના બંધન કરે એવાં જે તેના મુળીઆં તે નીચે ઉગે છે. ૫૭

એ ઝાડનું આ રૂપ અહિં જાણી શકાતું નથી, તેનું મુળ અને તેનો છેડો અને તે કેવી રીતે રહેલું છે તે જાણી શકાતું નથી, સજ્જડ

જેનાં મુળ બાઝી ગયલાં છે એવું જે પીપળાનું
ઝાડ છે તેને મળ્યુત વેરાગના હથિઆર વડે
કાપી નાખીને. ૫૮

એવો રસ્તો શોધી કહાડવો કે જે રસ્તે
જવાથી પાછા ફરવાનું થતું નથી; અને અસલથી
જેની અંદરથી પ્રવૃત્તિ નિકળેલી છે, તે મુળ
પુરૂષને ખરેખર પામવો. ૫૯

માન અને ભુલવણી જેને રહ્યાં નથી, અને
માયાનું દુઃખ જેણે જીતેલું છે, આત્મજ્ઞાનમાંજ
જેતું ચિત્ત છે, જેને કાષ્ઠપણુ જાતની ઇચ્છા
રહી નથી, અને સુખ દુખ નામના ઉલટા ગુણના
જોડાંની અસરથી જે છુટા થયા છે તે ભુલ્યા
વગર, નાશ નહીં પામે એવા ઠેકાણાને પામે છે.

તે જગાએ સુરજ, ચંદ્ર, અથવા અગ્નિનો
પ્રકાશ નથી, ત્યાં ગયા પછી ત્યાંથી પાછું આ-

વવું થતું નથી, તેજ મારું ઉંચામાં ઉંચું ઠેકાણું છે.

આ જીવ લોકમાં, મારો અસલનો એક અંશ, જે જીવ છે તે જીવ, પ્રકૃતિમાં રહેલી એવી ઈંદ્રીઓ અને છઠું મન, એ સધળાંને ખેંચી લે છે. ૬૧

જીવ એક શરીરને લે છે અને એક શરીરને છોડી દે છે, એમ લેવામાં જગે જગેથી ગંધ લાઇને પવન ચાલે છે તેના જેવો તે થાય છે. ૬૨

ઝન, આંખ, ચામડી અડકવાની ઈંદ્રો, જીભ નાક અને મનનો આધાર લાઇને તે જીવ ઈંદ્રીઓના જે જે વિષય છે તે તે વિષયને ભોગવે છે. ૬૩

તેને જતાં તથા રહેતાં તથા ગુણોથી વીંટલાઇને ભોગ ભોગવતાં, ભુલવણીમાં ભ્રમતા માણસ જોઇ શક્તા નથી, પણ જેને જ્ઞાનની આંખ છે તે જોય છે.

કાશીશ કરનારા યોગીઓ તેને, પોતાને વિશે રહેલો દેખે છે પણ કાશીશ કરનારા હોય તોપણ જોમનું ચિત બરાબર તાબે થયું નથી. અને જે ટુંકી અકલવાળા છે તેઓ તેને દેખતા નથી. ૬૫

સુરજનું તેજ જો આખા જગતને ઝળકાવી મુકે છે તે, ચંદ્રનું તેજ અને અગ્નિનું તેજ, તે માફ છે એમ તું જાણ. ૬૬

પૃથ્વીમાં—ભોંયમાં પેશીને હું સઘળા જીવોને મારા બળ વડે રાખી રહ્યો છું, અને રસવાળો ચંદ્ર થઈને સઘળા વનસ્પતિનું પોષણ કરે છે.

તમામ જીવોનાં શરીરમાં રહીને હું વેશ્વાનર થાઉં છું અને પ્રાણ તથા અપાન બહાર નીકળતો અને અંદર જતો એ પવનની સાથે રહીને ચાર જાતનો ખોરાક પાચન કરે છે. ૬૭

સઘળાંના રક્ત (છાતી)માં હું રહેલો છું,

અને યાદદાસ્ત, જ્ઞાન, અને તર્કશક્તિ મારાથીજ નીકળે છે. સધળા વેદોમાં જે જાણુવા જોગ છે તે હું છું. વેદાંતનો કરનારો, અને વેદ જાણનારો પણ હું છું. ૬૮

(આ દુનિયામાં પુરુષ એ છે એક નાશ પામવાવાળો અને બીજો નાશ નહિ પામે તેવો. સધળા જીવ નાશ પામવાવાળા છે, અને જે કદી બદલાય નહિ એવો જે છે તેને નહિ નાશ પામવાવાળો કહે છે. ૬૯

એના કરતાં પણ ઉંચો પુરુષ બીજો છે જેને પરમાત્મા કહે છે, જે ત્રણ લોકમાં ફેલાઈ ગયો છે અને ત્રણ લોકનો આધાર છે તે નહિ નાશ પામવાવાળો ધ્રુવ છે.

નાશને હું એલંગી ગયલો છું અને નહિ નાશ પામે તેવાથી પણ હું ઉંચો છું.

બુલવણીમાં નહિ ભમતાં જે મને એવી રીતે
જાણે છે, તે સધળું જાણનારો, અને બધી રીતે
મને ભજનારો છે. ૭૧

આ ધણુંજ છુપું શાસ્ત્ર તને મેં કહ્યું છે.
તે જાણીને માણસ બુધિવાળો અને કામમાં
પાર ઉતરી જનારો થાય છે. ૭૨

નિરૂપણું (દહેશત નહિં રાખવી તે), અંત-
કરણ ચોખ્ખું રાખવું, જ્ઞાન યોગમાં દ્રઢતા રાખ-
વી, દાન કરવું, ઈંદ્રીઓને તાગ્યામાં રાખવી—
યજ્ઞ કરવા, શાસ્ત્રનો અભ્યાસ કરવો, તપ, સર-
ળતા રાખવી. ૭૩

કોઈને ઈર્ષ્યા નહિં કરવી, સાચાપણું રાખવું,
ગુસ્સો નહિં કરવો, મમતા છોડી દેવી, શાંતિ,
કોઈનું નકારું નહિ બોલવું, જીવોના ઉપર દયા
રાખવી, લાલચ નહિં રાખવી, નમ્રતા રાખવી,
શરમ રાખવી, અને મન અચળ રાખવું.

હિમત રાખવી, દરગુજર કરવું, ધીરજ, ચો-
ખાપણું, સહુકાઈ, અને મગરૂરી નહિ રાખવી,-
એ સત્રણું, જે માણસ દેવતાઈ ગુણવાળો જ-
નમેલો છે, તેનામાં હોય છે. ૪૪

ટોંગ, મગરૂરી, મોટાઈ, ગુસ્સો, કઠોર બોલવું
અને અજ્ઞાન, એ ગુણ જે દૈત્યના ગુણવાળો
જનમેલો છે, તેના છે. ૪૫

દેવતાઈ ગુણ જે છે તે મોક્ષને માટે છે અને
જે દૈત્યના ગુણ છે તે બંધન કરવા માટે છે.
તું દલગીર નહિ થા, કેમકે તું હંસી ગુણ લઈને
જનમેલો છે. ૪૬

